

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/28, p. 381-408

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12475>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

This article was checked by iThenticate.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ (4-7 YAŞ) BİLİŞSEL BECERİLER İLE SOSYAL BECERİLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

Birsen GÜZEL - Betül KURTULAN*

ÖZET

Araştırmanın amacı, erken çocukluk döneminde 4-7 yaş çocukların bilişsel beceri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Ayrıca araştırmada bu genel amaç çerçevesinde çocukların sosyal ve bilişsel beceri düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığı da incelenmiştir. Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiş betimsel çalışmadır. Çalışma grubunu İstanbul Kadıköy İlçesinde 2014-2015 eğitim öğretim yılı okul öncesi eğitim kurumlarına ve birinci sınıfa devam eden 4-7 yaş 420 çocuk oluşturmaktadır. Çocukların bilişsel beceri düzeyleri “Wechsler Erken Çocukluk Dönemi Zekâ Testi-III” –“Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence-III –WPPSI-II (Wechsler, 2002) alt ölçeği “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” (Word Reasoning) kullanılarak tespit edilmiştir. Çocukların sosyal beceri düzeyleri ise “Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği MASDU ” (Güven, Önder, Sevinç, Aydın, Balat, Palut, Bilgin, Çağlak, 2006) ölçeğinden yararlanılarak tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmada çocukların demografik özelliklerini belirlemek için “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmada öncelikle “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Türkçeye uyarlama ve adaptasyonu çalışması ile geçerlik-güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bu kısmına 300 çocuk dahil edilmiştir. Çalışmanın ikinci aşaması ise 420 çocukla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin geçerli ve güvenilir olduğu, 4-17 yaş grubu çocukların sözel akıl yürütme bilişsel becerisini iyi derecede ölçtüğü belirlenmiştir. Araştırma bulguları çocukların bilişsel beceri puanlarının yaş, cinsiyet, anne- baba eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey, okul öncesi eğitim alma sürelerine göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Ayrıca araştırma sonucunda yaş gruplarına göre erken çocukluk döneminde çocukların bilişsel ve sosyal becerilerin yakından ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk dönemi, bilişsel beceri, sosyal beceri

* Prof. Dr. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü, E-mail: birsenp@marmara.edu.tr

RELATIONSHIP BETWEEN COGNITIVE AND SOCIAL SKILLS OF CHILDREN (4-7 YEARS OLD) IN EARLY YEARS

ABSTRACT

This research is conducted to investigate the relationship between of cognitive and social skills of children (4-7 years old-aged) in early years. In addition, the cognitive and social skills of the children were compared according to their demographic characteristics. The study group involves 4-7 years of aged 420 children attending the preschool education institutions and first grade of the primary schools in Istanbul-Turkey. In order to determine children's cognitive skills "Word Reasoning Sub-Scale" of "Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence-III -WPPSI-III (Wechsler, 2002) was utilized. In order to investigate the participated children's social skills "Marmara Social and Emotional Adaptation Scale – MASDU" (Güven, Önder, Sevinç, Aydın, Balat, Palut, Bilgin, Çağlak, 2006) was implemented. The demographic information of the children was gathered with "Demographic Information Form". In the first phase of the study "Word Reasoning Scale" was translated and adapted into Turkish and validity-reliability studies of this new version were completed. The results showed that the "Word Reasoning Scale" is a valid and reliable scale to measure children's word- reasoning cognitive skills. The results also revealed that the children's cognitive skills differs according to gender, age, education level of parents, socio-economic level, and the duration of pre-school education attainment. Finally this research indicated that cognitive skills of children were strongly related to social skills of children in early years by age group.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

From the birth the babies and children are constructing and processing the reality with their mind. The relationship between reality and mind is not pre-established and coordinated; neither does the former simply become present to the latter. Piaget claimed that mind and reality coordinate each other. In other words children builds an understanding of his/her actions as well as of the external world through an interchanging process step by step (Shaffer & Kipp, 2010). The interrelationship between the person and the environment has peculiar bidirectionality characteristic. The active construction of reality by the individual does not take place in a world of objects, but within the perimeters of social interaction (Cairano, Bonino, & Miceli, 2006). Human sociality comes before any physiological needs such as those of protection and food (Bowlby, 1969). For these reasons, there is a continuous relationship between cognitive development and social interaction.

In many studies the relationship between cognitive and social skills are examined with the children having special learning disabilities (McConaughy & Ritter, 1986; Nabuzoka & Smith, 1993), developmental problems/delays (Guralnick & Groom, 1987) or academic problems (Green, Forehand, Beck, & Vosk, 1980; Taylor, 1990). These studies

Turkish Studies

showed that the children having some cognitive problems have many problems and difficulties in order to be accepted by their friends. They also show many difficulties to produce strategies and tactics to be accepted by their friends. In last years we see that the relationship between executive functions (EF) and social skills are questioned. Research suggests that a functional relations exist between EF and social understanding (SU) because (a) both undergo dramatic developmental changes during the preschool years, (b) both have neural underpinnings in the frontal lobes, and (c) impairments in both are implicated in various developmental disorders (Sabbagh, Bowman, Evraire, & Ito, 2008; Zelazo & Müller, 2010). Moreover, significant correlations between EF and SU tasks have been found both in typically (Moses & Tahiröglu, 2010) and in atypically (Pelicano, 2010) developing children, even after controlling for age. Similar studies of young children indicate that attention skills, in general, are positively related to both social-emotional competence and academic skills (Eisenberg et al., 1995; McClelland et al., 2007; Rothbart, Posner, & Kieras, 2006; Trentacosta & Izard, 2007).

In this study it is aimed to investigate the relationship between the cognitive and social skills of children who do not have any developmental delay/problems or special needs in early years. Moreover the differences of cognitive and social skills of children according to their demographic variables (age, sex, SES, parents' education level, the attainment level of pre-school education) were questioned in this study.

METHOD

Participants

The study group involves 420 children, 4-7 years of aged, attending the preschool education institutions and first grade of the primary schools in Istanbul-Turkey.

Materials

In order to determine children's cognitive skills, "Word Reasoning Sub-Scale" of "Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence-III - WPPSI-III (Wechsler, 2002) was utilized. In addition, to investigate the participated children's social skills "Marmara Social and Emotional Adaptation Scale -MASDU" (Güven, Önder, Sevinç, Aydın, Balat, Palut, Bilgin, Çağlak, 2006) was implemented. The demographic information of the children was gathered with "Demographic Information Form".

RESULTS and DISCUSSION

In the first phase of the study "Word Reasoning Sub-Scale" of "Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence-III -WPPSI-III (Wechsler, 2002) was adapted into Turkish. The analyses showed that the Turkish version of this scale has high value of internal consistency for the children aged between 4 to 7. Cronbach alfa values for 4 aged children .874, for 5 aged children .874, for 6 aged children .749 and for 7 aged children .826. The item analyses on the Turkish version of "Word Reasoning Sub-Scale" realized that the all items-total, item-deleted values for all age group are significant and the internal consistency values of scale did not increase if we omit the item from the scale. In addition, the analyses showed that both total score of scale and each

Turkish Studies

items have significant discriminative values. All these results of item analyses indicated that the Turkish version of this scale for the children aged between 4 to 7 is reliable and valid instrument in order to determine the children's word reasoning skills.

The results of this study revealed that the girls aged between 4 to 5 had higher word reasoning skills scores than the same aged boys. This result is similar to the study conducted by Kandır ve Orçan'ın (2009). Similarly the children aged between 6 to 7 got higher word reasoning skills values than same aged boys. However the differences between these scores are not significant. This result is parallel with the results of similar researches that are showing that there are no significant differences between boys and girls' cognitive skills levels (Özsevgeç, 2004). When we look at the differences between word reasoning skills scores of the children from different age groups, we see that the 4 aged group of children got lower cognitive skills scores than the 5 aged group of children. Similarly 6 aged group of children got lower scores than 7 aged group of children. The cognitive skill levels of children increases with parallel to age increases. In many studies reported this increasing tendency of cognitive abilities of children with increasing ages (Kasuto, 2005).

One of the important variable that lead to significant differences on the cognitive skills of children is social-economic statues (SES) of families. The children from the families with lower level of SES got lower cognitive abilities levels than the children from middle and higher SES families (Üstün & others, 2004). The analyses of this study revealed similar results showing that the word reasoning skill scores of children increase as parallel to their SES levels. Similarly the children's word reasoning skill scores change according to the mother and fathers' education levels. The children having mothers, who have higher education levels, got higher cognitive skills than the children having mothers with lower level of education level. In this study it was observed same results with the children having fathers with different levels of education. All these results are parallel with the results of many studies showing that mothers' (Ramazan ve Demir (2011) and fathers' (Kasuto (2005) education level are important factor affecting the cognitive development of children.

As we expected that the results of this study indicated that attending to the pre-school education has positive impact to the children's cognitive development. The children who attended to the any pre-school education institution for longer period got higher scores on the word-reasoning scale than the children who got short period of pre-school education experiences. There are many reports indicating positive added value of pre-school education experiences to the children's cognitive development Kasuto (2005).

The analyses on the differentiation of social skills scores of children according to the demographic variables show similar pattern with the cognitive skill scores. The girls got higher social level scores than boys. In related literature in various studies reported similar results (Seven, 2008). The older children got higher social scale scores than younger ones, similarly the children from families with SES got higher social skills scores than the children from families with lower SES. Morrison (2004)

Turkish Studies

reported similar results. Similar to children's cognitive development in social development the results revealed that the parents' education levels are effective variable that cause differences in social skill levels of children. The quality of parent and child interaction is one of the most important factors in both cognitive and social development of children. The mothers and fathers' education levels can shape the quality of the interaction between child and adults. Aslan and Durmaz (2004) reported that active partnership between children and parents have positive influences on the children's problem solving skills of children. The results also revealed that the pre-school education attainment duration can contribute the social development of children. Many studies reported that the children attending longer period to the pre-school education institutions present higher levels of social skills than their friends attending shorter period to this education experiences (Kasuto, 2005).

The one of the most inductive results of this study is close correspondences between social and cognitive skills (word reasoning skill) of children in early years. The children having higher word reasoning skills got higher social skills or the children having higher social skills got higher word reasoning skills. However, we should remind that this is not one directional causal relationship. We cannot result that having higher cognitive skills lead to have higher social skills or having higher social skills lead to have higher cognitive skills. The relationship between these two construct is bidirectional. In order to define the directionality of this relationship we need further research involving more statistical analyses with additional variable. In the related literature there are many reports indicating the positive correlation between social and cognitive skills of children Rudolp, (Hammen & Burge, 1995; Ogelman & others, 2001; Walker, 2005). In other to clarify the structure of development of children the more complementary developmental paradigms should be taken into account. It means that all developmental areas such as psycho-motor, social and cognitive domains should be taken in to account at the same time in more comprehensive approach. The relationship between cognitive and social skills of children can be questioned in longitudinal research to the find out the effects of this relations in the future of the children in both academic and nonacademic areas.

Keywords: Early childhood, cognitive skill, social skill

GİRİŞ

Bebekler dünyaya geldiği andan itibaren yaşamsal gerçeklikleri zihinleri ile yapılandırmakta ve işlemektedirler. Zihin ve gerçeklik ilişkisi tek yönlü ve önceden yapılanmış biçimde birinin diğerini izlemesi şeklinde gerçekleşmemektedir. Piaget'in öne sürdüğü gibi zihin ve gerçeklik birbirini aşama aşama koordine eder ve karşılıklı etkileşim sayesinde çocuk hem kendini hem de dış dünyayı anlamlandırmayı gerçekleştirir (Shaffer & Kipp, 2010). Birey ve çevresi arasındaki karşılıklı ilişkinin en önemli özelliği özgün çift yönlülüğüdür. İnsanoğlu gerçekliği yapılandırma sürecini nesnelere gerçeklikleri içinde değil sosyal ilişkiler bağlamında gerçekleştirmektedir. (Cairano, Bonino, & Miceli, 2006). Öyle ki insanoğlunun sosyalleşme ihtiyacı yiyecek ve güvenlik ihtiyaçlarından önde gelmektedir (Bowly, 1969). Bu sebeplerden dolayı bilişsel gelişim ile sosyal ilişkiler arasında sürekli bir etkileşim vardır. Gelişim süreçleri hepsi birbiriyle yakından ilişkilidir.

Turkish Studies

Biyolojik süreç bireyin kalıtsal olarak ebeveyninden aldığı genler doğrultusunda meydana gelebilecek olan değişiklikleri, bilişsel süreç bireyin dil, düşünce, zekâ kapasitesindeki değişiklikleri, sosyal süreç ise, gelişmekte olan bireyin diğer insanlarla ilişkilerini, duygularını ve kişiliğini içeren değişiklikler kümesidir (Aydın, 2010). Bilişsel gelişim denildiğinde aklımıza anlama, kavrama, yorumlama, analiz, sentez, bellekte tutma, hatırlama, problem çözme, akıl yürütme ve sorgulama gibi bilişsel işlemlerin gelişimi gelmektedir (Özbay, 2009). Bilişsel gelişim, çocuğun nesnel ve sosyal çevresi hakkında bilgi edinmesini sağlayan bilişsel süreçlerden oluşur. Bireyin gelişim süreci içinde algılama biçiminde, tepkilerinde, tutum ve alışkanlıklarında toplumun norm ve değerlerine uyma gerekliliği de vardır. Diğer insanları anlamak ve onlara uyum göstermek, sosyalleşmenin önde gelen ölçüsüdür. Bu bireyin sosyal gelişiminin niteliğini belirler (Aydın, Şirin, Yayıcı, Otrar, Yayıcı, L., 2002). Sosyal beceri kavramı hem bilişsel hem de duyuşsal öğrenilebilir davranış öğelerini içerir. Birey topluma uygun davranışı gözlemleyebilir ve gözlemediği davranışı çözümler, örnek alır, canlandırır, davranışa tepkide bulunur. Erken çocukluk dönemi eğitiminin en büyük amaçlarından biri de çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemektir. Günümüzde de gerek akademik ortam, gerekse günlük yaşam içinde başarılı olabilmek için bilişsel yeti ve yeteneklere sahip olmanın yanında çeşitli sosyal becerilere de sahip olmak önemlidir. Yapılan birçok araştırmaya göre sosyal becerilere sahip çocukların bu becerilere yeterince sahip olmayan akranlara oranla daha başarılı oldukları saptanmıştır (Palut, 2005). Akran ilişkileri zayıf ve yetersiz olan çocuklar, davranışsal, sosyal ve psikolojik alanlarda yaşamlarının sonraki döneminde rahatsızlıklar yaşama eğilimindedirler. Bunlar arasında okul başarısızlığı, şiddet, psikopatoloji, suça eğilim, saldırganlık, kısa veya uzun süreli birçok davranış problemi görülebilmektedir (Stanley, 2009). Rudolph, Hammen & Burge (1995), çocukların ilişkilerinde bilişsel ifadelerini, çevrelerindeki diğer kişilerle olan ilişkilerini ve bunların sosyal beceri ile olan ilişkilerini araştırmışlardır. Sonuç olarak, sosyal algılamalar, kişilerarası beklentiler, şematik örgütlenme, sosyal bilgi süreci gibi bilişsel ifadelerin farklı boyutları arasında önemli bağlantılar bulmuşlardır.

İlgili literatürde bilişsel beceriler ve sosyal beceriler ilişkisinin çoğunlukla belirli bilişsel becerileri sergilenmesindeki yoksunluklar ya da bu becerilerin yoksunluğundan doğan sorunlar ile sosyal becerilerin ilişkisinin sorgulandığını görmekteyiz. Çeşitli öğrenme sorunlarına ya da öğrenme bozukluklarına sahip (McConaughy & Ritter, 1986; Nabuzoka & Smith, 1993), ya da gelişim geriliği sergileyen (Guralnick & Groom, 1987) ve akademik başarısızlık yaşayan (Green, Forehand, Beck, & Vosk, 1980; Taylor, 1990) çocukların sık sık akranları tarafından kabul edilmekte ve ret edilmelerini engellemekte sorun yaşadıkları ifade edilmektedir. Bazı araştırmacılar bilişsel becerilerin gelişimindeki sorunların olumlu sosyal davranışların kazanımında gecikmelere neden olabileceği gibi sosyal izolasyona ve akran ilişkileri becerileri yoksunluklarına neden olabileceğini öne sürmektedir (Guralnick & Groom, 1985). Diğer taraftan gelişmiş bilişsel becerilerin sosyal becerilerin gelişimini desteklediği ifade edilmektedir (Green, Forehand, Beck, Vosk, 1980). Yapılan birçok çalışmada düşük zeka düzeyine sahip çocukların grup oyunlarında kuralları takip etmekte sorun yaşadığı ve grup oyunlarına dâhil olmakta sorunlar yaşadığı ve yanlış stratejiler kullandıkları tespit edilmiştir (Guralnick & Groom, 1987; Kopp, Baker, & Brown, 1992). Benzer şekilde öğrenme bozukluğu yaşayan çocukların sıklıkla olumlu sosyal davranışlar sergilemekte sorun yaşadığı, oldukça az sayıda olumlu ifadeler kullanmakta ve işbirliği davranışları sergilemekte oldukları tespit edilmiştir (B. W. Gottlieb, Gottlieb, Berkell, & Levy, 1986; LaGreca, 1981; Nabuzoka & Smith, 1993). Dikkat eksikliği, sosyal ipuçlarını algılayamama gibi çeşitli öğrenme sorunlarının çocukların saldırganlık ve yıkıcı sosyal davranışlar geliştirmelerine katkı sağladığı birçok çalışmada ortaya konulmuştur (Bryan, Wheeler, Felcan, & Henck, 1976; McConaughy & Ritter, 1986; Sandler & diğerleri, 1993; Landau & Moore, 1991).

Turkish Studies

Yakın tarihli çalışmalara baktığımızda bilişsel ve sosyal beceriler ilişkisinin daha çok yürütücü işlevler bilişsel boyutunda ele alındığı görülmektedir. Yürütücü işlevler ve sosyal becerilerin yakından ilişkili olduğu belirtilmektedir. Bunun nedeni olarak ise her iki beceri türünün okul öncesi yıllarda oldukça hızlı geliştiği ve bu gelişimin beynin aynı bölgelerinde (frontal lob) gerçekleştiği için nörolojik ilişki olduğu ve her iki beceri türü yoksunluklarının çeşitli gelişimsel bozukluklara neden olduğu ileri sürülmektedir (Sabbagh, Bowman, Evraire, & Ito, 2008; Zelazo & Müller, 2010). Aynı zamanda bu iki beceri türünün ilişkisinin yaş değişkeninin kontrol edildiğinde bile hem normal (Moses & Tahiroglu, 2010) hem de engelli grup (Pelicano, 2010) çocuklarda da gözlemlendiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde birçok çalışmada erken çocukluk döneminde çocukların dikkat becerilerinin çocukların hem sosyal-duygusal hem de akademik beceriyle olumlu ilişki de olduğu belirtilmektedir (Eisenberg et al., 1995; McClelland et al., 2007; Rothbart, Posner, & Kieras, 2006; Trentacosta & Izard, 2007). Çocukların sosyal beceri yoksunluklarının yol açtığı saldırganlık davranışının yordayıcıları arasında en önemlilerinden biri sahip olduğu yürütücü işlev becerileri (işleyen bellek, bilişsel işlevlik, ve dürtüsellik) olduğu öne sürülmektedir. Birçok çalışmada yetersiz yürütücü işlev becerilerinin, özellikle dürtüsellik (inhibition) çocuklarda görülen saldırganlıkla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymuştur (Allan & Lonigan, 2014; Jacobson, Williford, & Pianta, 2011; Verlinden et al., 2014). 7-11 yaş grubu çocukların bilişsel esneklik becerilerinin işbirlikçilik becerilerinin yordadığını ortaya koyulmuştur (Cairano, Bonino, & Miceli, 2006). Benzer şekilde Ogelman, Oğuz, Körükçü & Köksal 6 yaş grubu bir grup çocukla gerçekleştirdikleri çalışmalarında çocukların bilişsel –perspektif algılama becerilerinin akran grubuna kabul, provakasyonlara tepki, öğretmen beklentilerini karşılama, saldırganlığa tepkilerini anlamlı biçimde yordadığını tespit etmişlerdir. Yüksel (2013) ise çalışmasında 7-9 yaş grubu hem normal hem de özel öğrenme bozukluğu yaşayan çocukların zeka düzeylerinin sosyal, akademik ve anti sosyal davranış ve becerilerini yordadığını ifade etmektedir. Erbay (2013) ise benzer çalışmasında 6 yaş grubu çocukların dikkat, okumaya hazırlık becerileri (genel bilgi, kelime anlama, cümle bilgisi ve eşleştirme) ile işitsel akıl yürütme işlem becerileri arasında anlamlı ilişki tespit etmiştir.

Erken çocukluk dönemi bilişsel beceriler ile sosyal beceriler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara baktığımızda bu iki gelişim alanında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğunu ortaya koyan birçok araştırma mevcuttur. Ogelman ve ark. (2012) çalışmasında bilişsel gelişim ile sosyal becerileri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuş ve çocukların bilişsel gelişim puanları arttıkça sosyal beceri (kişiler arası beceriler, kızgınlık davranışlarını kontrol etme ve değişikliklere uyum sağlama becerileri, akran baskısı ile başa çıkma becerileri, kendini kontrol etme becerileri, sözel açıklama becerileri, sonuçları kabul etme becerileri ve dinleme becerileri) puanları da arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Williams, Sheridan ve Sandberg (2014) araştırması sonucu etkili 2 tema bulmuşlardır. Okul öncesi dönemde öğretmenler temel öğrenme yöntemi olarak çocuğun sosyal öğrenmesinin sosyal ve bilişsel bilginin entegre olmasıyla olacağını söylemektedir. Bazı okul öncesi öğretmenlerine göre sosyal öğrenme, çocukların öğrenme temeli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bell ve Wolfe (2007) bebeklik ve erken çocukluk dönemi bilişsel ve sosyal ilişkili işlemler ile çalışma belleği arasındaki gelişimi araştırması sonucuna göre çocukluk ve bebeklik mizacı ile çalışan bellek performansı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Çocuğun karakteristik özellikleri dikkat gelişimi ve erken öğrenme becerilerine etkisini ortaya koymuştur.

Çocukların bilişsel becerileri ile sosyal becerileri arasında ilişkileri ortaya koyan birçok çalışmanın genellikle gelişim geriliği, öğrenme bozukluğu, çeşitli öğrenme sorunları ya da düşük zeka sorunlarına sahip çocuklara ilişkin çalışmalarda sorgulandığı görülmektedir. Normal gelişim sergileyen çocukların dahil edilerek bilişsel ve sosyal becerilerin ilişkisinin sorgulandığı az sayıda çalışmada ise direkt olarak erken çocukluk dönemindeki çocukların sözel akıl yürütme becerileri ile sosyal becerilerini sorgulayan çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı

Turkish Studies

erken çocukluk döneminde sözel akıl yürütme bilişsel becerisi ile sosyal beceriler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada ayrıca çocukların akıl yürütme ve sosyal becerilerinin demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, SES, anne eğitim, baba eğitim, okul öncesi eğitim süresi) göre farklılaşım farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma modeli

Erken çocukluk döneminde bilişsel beceriler ile sosyal beceri ilişkisinin incelendiği bu araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiş betimsel bir çalışmadır.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul Kadıköy İlçesinde bulunan özel ve resmi okullarda eğitim almakta olan toplam 420 öğrenci (bağımsız anaokulları, anasınıfları, 1. sınıf öğrencileri) oluşturmaktadır.

Veri toplama araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Wechsler Erken Çocukluk Dönemi Zekâ Testi-III (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence-III (WPPSI-III), Zekâ Testinin alt ölçeği “Sözel Akıl Yürütme (Word Reasoning) ve “Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU)” kullanılmıştır.

Wechsler Erken Çocukluk Dönemi Zekâ Testi-III (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence-III (WPPSI-III): WPPSI-III, yedi sözel, beş performans ve iki işlem hızı alt testleri olmak üzere toplamda on dört alt testten oluşmaktadır.

Sözel Akıl Yürütme (Word Reasoning): Sözel Akıl Yürütme alt Testi, 4:0-7:3 yaş arasındaki çocuklar için temel bir Sözel alt testtir. Test toplam yirmi sekiz maddeden oluşmaktadır. 4-5 yaş Sözel Akıl Yürütme Ölçeği 28 maddeden, 6-7 yaş 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin minimum maksimum puan Aralığı 0-28’dir. Her bir madde için puanlama değeri 0-1’dir. Çocuktan, gittikçe belirginleşen bir dizi ipucu ile ifade edilen bir kavramı bulması istenir. Sözel Akıl Yürütme Ölçeği’nin orijinal formunun Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayıları 4:0-4:05 ay yaş grubu için .92, 4:6-4:11 ay yaş grubu için .93, 5:00-5:5 ay yaş grubu için .93, 5:6-5:11 ay yaş grubu için .90, 6:00-6:11 ay yaş grubu için .89 ve 7:00-7:3 ay yaş grubu için .91 olarak belirtilmektedir. Ayrıca aynı ölçeğinin orijinal formunun test-tekrar test güvenilirlik katsayısı tüm yaş grupları için .82 olduğu ifade edilmiştir (Wechsler, 2002).

Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği (MASDU): Ölçek, Marmara Üniversitesi öğretim elemanları arasından 9 kişilik bir uzman grubu tarafından, yaşları 6-6.11 ay olan çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerini ölçmeyi amacıyla geliştirilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayısı .923 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan “Erken Çocukluk Dönemi Zekâ Testi-III, alt testlerinden “Sözel Akıl Yürütme Alt-Testi” araştırmacı tarafından çocuklara tek tek uygulanmıştır. “Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği” ise öğretmenlerin çocuklar hakkındaki görüş ve gözlemler doğrultusunda öğretmenler tarafından tamamlanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 17.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Türkçeye uyarlama çalışmaları ardından 4, 5,6, ve-7 yaş grubu çocuklar için “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında tutarlık katsayıları (cronbach-alfa değerleri) hesaplanmış ve madde analizleri (madde kalan, madde toplam ve madde elendiğinde cronbach Alfa değerleri, ayırt edicilik gerçekleştirilmiştir. Ardından

“Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının çocukların demografik özelliklerine ilişkin analizler yapılmıştır. Alt-test puanlarının demografik özelliklere göre t testi ve Anova sonuçları ile gruplar arası farklılaşmalar için LSD Testi hesaplamaları yapılmış ve alt-test puanlarının Marmara Sosyal Duygusal Uyum Ölçeği puan ilişkisine yönelik Pearson Korelasyon Katsayısı ile bilişsel beceriler ve sosyal beceri ilişkisi incelenmiştir.

BULGULAR

I.1. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Türkçeye Adaptasyonuna İlişkin Bulgular

“Wechsler Erken Çocukluk Dönemi Zekâ Testi-III” (WPPSSI-III)’nin dil eşdeğerliliği kapsamında, test maddeleri 1 dil uzmanı, 1 eğitim psikologu, 1 okul öncesi eğitimi öğretmeni olmak üzere üç kişi tarafından Türkçeye çevrildi. Bu çeviriler karşılaştırıldı ve araştırmacı ile danışman tarafından maddelerin Türkçeleri oluşturuldu. İki Türkçe uzmanı maddelerin anlatım ve dil bilgisi, yönünden uygunluğunu inceledi ve görüşleri doğrultusunda ölçeğin Türkçe formu hazırlandı. Form daha sonra iki dil bilimci ve dil bilen okul öncesi eğitimi öğretmeni tarafından tekrar İngilizceye çevrildi. Yapılan çeviri metin ile orijinal İngilizcesi karşılaştırıldı ve maddelere gerekli düzeltmeler yapılarak yeni testin 10 çocuk ile ön uygulaması gerçekleştirildi. Uygulama sonrası, gerekli düzeltmelerle teste son şekli verilmiştir. Geçerlik güvenilirlik çalışması, İstanbul ili Kadıköy ilçesinde 8 okul (alt, orta ve üst sosyo ekonomik düzey) olmak üzere toplam 300 çocuk ile yapılmıştır.

I.2.”Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Geçerlilik-Güvenirlilik Analiz Bulguları

“Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” iç-tutarlılık analizi için hesaplanan Cronbach Alfa değerleri oldukça yüksektir. 4 yaş grubu için .874; 5 yaş grubu için .874, 6 yaş grubu için ise .749 ve 7 yaş grubu için .826 Cronbach Alfa değerleri olarak tespit edilmiş (Tablo 1).

Tablo 1: “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Cronbach Alfa Değerleri

Yaş Grupları	N	Cronbach Alpha
4 yaş	75	,874
5 yaş	75	,874
6 yaş	75	,749
7 yaş	75	,826

4 yaş grubu çocuklar için gerçekleştirilen madde-toplam ve madde kalan değerleri incelendiğinde “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” 1., 3., 8., 22. ve 23. maddelerinin madde-kalan değerleri .05 düzeyinde, diğer tüm maddelerin .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Madde-toplam korelasyon değerlerine bakıldığında 1. ve 8. maddeler haricindeki tüm maddelerin .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Madde çıkarıldığında ve ölçeğin güvenilirlik katsayı değerlerine bakıldığında hiçbir madde için bu güvenilirlik katsayısının yükselmediği görülmektedir. Cronbach’s Alpha değeri .70’in üzerinde olmalıdır, .90 mükemmeldir (Turan, 2012, s.8). Bu sonuçlar 48-59 Ay (4 Yaş) grubu için Sözel Akıl Yürütme Alt-Testi her bir maddesinin yüksek düzey güvenilir olduğunu gösterir (Tablo 2)

Tablo 2: 4 Yaş (48-59 Ay) Grubu İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” “Madde-Kalan, Madde-Toplam ve Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri

	N	\bar{X}	Ss	Madde-Kalan		Madde-Toplam		Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri
				R	p	R	P	
s1	75	,72	,450	,275	.05	,248 (*)	.05	,872
s2	75	,88	,329	,419	.01	,464 (**)	.01	,870
s3	75	,52	,502	,253	.05	,331 (**)	.01	,874
s4	75	,64	,481	,306	.01	,379 (**)	.01	,873
s5	75	,68	,470	,383	.01	,450 (**)	.01	,870
s6	75	,87	,342	,440	.01	,486 (**)	.01	,869
s7	75	,37	,485	,386	.01	,454 (**)	.01	,870
s8	75	,39	,490	,261	.05	,241 (*)	.05	,873
s9	75	,50	,503	,351	.01	,424 (**)	.01	,871
s10	75	,43	,498	,484	.01	,547 (**)	.01	,868
s11	75	,52	,502	,491	.01	,554 (**)	.01	,867
s12	75	,57	,498	,797	.01	,827 (**)	.01	,858
s13	75	,70	,461	,720	.01	,756 (**)	.01	,861
s14	75	,28	,450	,500	.01	,556 (**)	.01	,867
s15	75	,34	,478	,499	.01	,559 (**)	.01	,867
s16	75	,41	,495	,421	.01	,489 (**)	.01	,869
s17	75	,41	,495	,555	.01	,611 (**)	.01	,866
s18	75	,43	,498	,398	.01	,467 (**)	.01	,870
s19	75	,31	,466	,401	.01	,466 (**)	.01	,870
s20	75	,30	,461	,460	.01	,520 (**)	.01	,868
s21	75	,51	,503	,628	.01	,678 (**)	.01	,863
s22	75	,12	,329	,297	.05	,347 (**)	.01	,872
s23	75	,11	,316	,233	.05	,283 (**)	.01	,873
s24	75	,24	,432	,493	.01	,547 (**)	.01	,868
s25	75	,30	,461	,509	.01	,565 (**)	.01	,867
s26	75	,24	,432	,418	.01	,477 (**)	.01	,869
s27	75	,07	,251	,246	.01	,285 (**)	.01	,873
s28	75	,06	,211	,324	.01	,344	.01	,874

“Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin 4 yaş grubu çocuklar için geçerlilik analizleri çerçevesinde gerçekleştirilen ayırt edicilik hesaplamalarına bakıldığında alt ve üst çeyrek grupları arasındaki t-testi analizlerinde; 5, 10,16, 17,19. 20, 22, 24, 25, 28. maddelerin. 05 düzeyinde diğer tüm maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumda testte yer alan tüm maddelerin ayırt etme gücüne sahip oldukları söylenebilir (Tablo 3).

Turkish Studies

Tablo 3:4 Yaş (48-59 Ay) Çocuklar için “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin Ayırt Edicilik Hesaplamaları

	N	Alt Çeyrek		Üst Çeyrek		Karşılaştırma Sonuçları		
		\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
s1	25	,17	,379	1,00	,000	-12,042	58	,000
s2	25	,70	,466	1,00	,000	-3,525	58	,001
s3	25	,43	,504	1,00	,000	-6,158	58	,000
s4	25	,53	,507	,83	,379	-2,594	58	,012
s5	25	,63	,490	,73	,450	-2,823	58	,031
s6	25	,73	,450	,97	,183	-2,633	58	,011
s7	25	,33	,479	,43	,504	-3,787	58	,004
s8	25	,27	,450	,47	,507	-4,616	58	,011
s9	25	,40	,498	,60	,498	-5,555	58	,001
s10	25	,33	,479	,43	,504	-2,787	58	,043
s11	25	,30	,466	,73	,450	-3,664	58	,001
s12	25	,40	,498	,83	,379	-3,791	58	,000
s13	25	,57	,504	,87	,346	-2,688	58	,009
s14	25	,23	,430	,40	,498	-3,387	58	,001
s15	25	,37	,490	,40	,498	-3,261	58	,007
s16	25	,33	,479	,53	,507	-2,569	58	,022
s17	25	,37	,490	,50	,509	-2,034	58	,030
s18	25	,30	,466	,53	,507	-2,855	58	,049
s19	25	,20	,407	,37	,490	-2,433	58	,050
s20	25	,17	,379	,40	,498	-2,041	58	,046
s21	25	,33	,479	,73	,450	-3,333	58	,002
s22	25	,03	,183	,13	,346	-2,401	58	,016
s23	25	,07	,254	,13	,346	-2,851	58	,003
s24	25	,13	,346	,40	,498	-2,408	58	,019
s25	25	,20	,407	,43	,504	-2,973	58	,053
s26	25	,20	,407	,33	,479	-3,161	58	,002
s27	25	,07	,305	,27	,254	-2,460	58	,006
s28	25	,05	,232	,16	,348	-2,598	58	,033
Toplam	25	8,83	6,550	15,27	4,168	-4,539	58	,000

5 yaş grubu çocuklar için gerçekleştirilen madde-toplam ve madde kalan değerleri incelendiğinde Sözel Akıl Yürütme Ölçeğinin 6., 8., 22., 26., 28. maddelerinin .05 düzeyinde diğer maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Madde-toplam korelasyon değerlerinde ise 6. ve 8. Maddeler dışındaki tüm maddelerin .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Ölçeğin maddelerinin madde çıkarıldığında Ölçeğin güvenirlik katsayı değerlerine bakıldığında hiçbir madde

için bu güvenilirlik katsayısının yükselmediği görülmektedir. Bu sonuçlar 5 yaş grubu için Sözel Akıl Yürütme Ölçeğinin her bir maddesinin yüksek düzey güvenilir olduğunu gösterir (Tablo 4).

Tablo 4: 5 Yaş (60-71 Ay) Çocuklar İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Madde-Kalan, Madde-Toplam ve Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri

	N	\bar{X}	Ss	Madde-Kalan		Madde-Toplam		Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri
				R	p	R	p	
s1	75	,83	,375	,364	.01	,419 (**)	.01	,872
s2	75	,97	,181	,396	.01	,422 (**)	.01	,872
s3	75	,72	,450	,482	.01	,540 (**)	.01	,869
s4	75	,73	,445	,608	.01	,655 (**)	.01	,865
s5	75	,76	,432	,340	.01	,405 (**)	.01	,872
s6	75	,90	,302	,251	.05	,201 (*)	.05	,874
s7	75	,50	,503	,448	.01	,516 (**)	.01	,870
s8	75	,46	,501	,200	.05	,282 (**)	.01	,867
s9	75	,56	,500	,345	.01	,419 (**)	.01	,863
s10	75	,64	,481	,599	.01	,650 (**)	.01	,865
s11	75	,74	,439	,479	.01	,536 (**)	.01	,869
s12	75	,74	,439	,579	.01	,628 (**)	.01	,866
s13	75	,90	,302	,672	.01	,700 (**)	.01	,866
s14	75	,40	,493	,451	.01	,517 (**)	.01	,870
s15	75	,41	,495	,363	.01	,436 (**)	.01	,872
s16	75	,68	,470	,476	.01	,537 (**)	.01	,869
s17	75	,68	,470	,656	.01	,701 (**)	.01	,864
s18	75	,51	,503	,456	.01	,523 (**)	.01	,869
s19	75	,52	,502	,312	.01	,388 (**)	.01	,854
s20	75	,42	,497	,444	.01	,511 (**)	.01	,870
s21	75	,62	,488	,559	.01	,616 (**)	.01	,866
s22	75	,24	,432	,249	.05	,318 (**)	.01	,865
s23	75	,21	,410	,307	.01	,370 (**)	.01	,873
s24	75	,23	,425	,400	.01	,460 (**)	.01	,871
s25	75	,41	,495	,601	.01	,654 (**)	.01	,865
s26	75	,14	,354	,282	.05	,337 (**)	.01	,873
s27	75	,19	,394	,364	.01	,422 (**)	.01	,872
s28	75	,03	,181	,292	.05	,223 (*)	.05	,826
Toplam	75	15,17	5,828					

* p< 0.05 ** p< 0.01

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/28

“Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin 5 yaş grubu çocuklar için geçerlilik analizleri çerçevesinde gerçekleştirilen ayırt edicilik hesaplamalarına bakıldığında alt ve üst çeyrek grupları arasındaki t-testi analizlerinde; 2, 6, 8, 9, 11, 16, 18, 20, 22, 26, 27 ve 28. Maddelerin .05 düzeyinde diğer tüm maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumda testte yer alan tüm maddelerin ayırt etme gücüne sahip oldukları söylenebilir (Tablo 5).

Tablo 5: 5 Yaş (60-71 Ay) Çocuklar İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Ayırt Edicilik Hesaplamaları

	N	Alt Çeyrek		Üst Çeyrek		Karşılaştırma Sonuçları		
		\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
s1	25	,50	,509	1,00	,000	-5,385	58	,000
s2	25	,90	,305	1,00	,000	-2,795	58	,048
s3	25	,23	,430	1,00	,000	-9,761	58	,000
s4	25	,50	,509	1,00	,000	-5,385	58	,000
s5	25	,70	,466	1,00	,000	-3,525	58	,001
s6	25	,83	,379	1,00	,000	-2,408	58	,019
s7	25	,33	,479	,83	,379	-4,481	58	,000
s8	25	,57	,504	,53	,507	-3,255	58	,019
s9	25	,43	,504	,67	,479	-3,837	58	,041
s10	25	,47	,507	,83	,379	-3,171	58	,002
s11	25	,63	,490	,80	,407	-2,433	58	,050
s12	25	,60	,498	,90	,305	-2,812	58	,007
s13	25	,77	,430	,88	,209	-2,971	58	,004
s14	25	,20	,407	,67	,479	-4,065	58	,000
s15	25	,27	,450	,57	,504	-2,432	58	,018
s16	25	,57	,504	,80	,407	-2,973	58	,053
s17	25	,53	,507	,93	,254	-3,862	58	,000
s18	25	,37	,490	,63	,490	-2,107	58	,039
s19	25	,30	,466	,73	,450	-3,664	58	,001
s20	25	,37	,490	,53	,507	-2,294	58	,041
s21	25	,33	,479	,83	,379	-4,481	58	,000
s22	25	,17	,379	,30	,466	-2,216	58	,039
s23	25	,03	,183	,37	,490	-3,491	58	,001
s24	25	,07	,254	,37	,490	-2,977	58	,004
s25	25	,13	,346	,60	,498	-4,215	58	,000
s26	25	,10	,305	,17	,379	-2,750	58	,043
s27	25	,10	,305	,27	,450	-2,680	58	,048
s28	25	,03	,183	,07	,254	-2,584	58	,035
Toplam	25	11,03	5,720	19,40	3,223	-6,980	58	,000

* p< 0.05 ** p< 0.01

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/28

6 yaş grubu çocuklar için gerçekleştirilen madde-toplam ve madde kalan değerleri incelendiğinde “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin 8., 9., 14., 16., 17., 18. maddelerinin .05 düzeyinde diğer maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Madde-toplam korelasyon değerlerinde ise 8., 9., 22., 23., 26., 27., 28. Maddeler dışındaki tüm maddelerin .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Ölçeğin maddelerinin madde çıkarıldığında Ölçeğin güvenilirlik katsayı değerlerine bakıldığında hiçbir madde için bu güvenilirlik katsayısının yükselmediği görülmektedir. Cronbach’s Alpha değeri .70’in üzerinde olmalıdır, .90 mükemmeldir. (Turan,2012,s.8). Analizler 72-83 Ay (6 Yaş) grubu için “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin her bir maddesinin yüksek düzey güvenilir olduğunu gösterir (Tablo 6).

Tablo 6:6 Yaş (72-83 Ay) Çocuklar İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Madde-Kalan, Madde-Toplam ve Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri

	N	\bar{X}	Ss	Madde-Kalan		Madde-Toplam		Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri
				r	p	r	p	
s6	75	,92	,269	,481	.01	,511 (*)	.01	,731
s7	75	,62	,488	,352	.01	,445 (**)	.01	,736
s8	75	,61	,490	,243	.05	,264 (*)	.05	,712
s9	75	,52	,502	,233	.05	,248 (*)	.05	,723
s10	75	,71	,456	,320	.01	,418 (**)	.01	,738
s11	75	,74	,439	,432	.01	,502 (**)	.01	,731
s12	75	,86	,354	,367	.01	,448 (**)	.01	,737
s13	75	,96	,207	,325	.01	,479 (**)	.01	,741
s14	75	,41	,495	,292	.05	,400 (**)	.01	,740
s15	75	,56	,500	,414	.01	,528 (**)	.01	,731
s16	75	,66	,478	,285	.05	,310 (**)	.01	,748
s17	75	,83	,375	,228	.05	,307 (**)	.01	,744
s18	75	,74	,439	,244	.05	,355 (**)	.01	,744
s19	75	,44	,500	,273	.01	,405 (**)	.01	,742
s20	75	,46	,501	,448	.01	,539 (**)	.01	,728
s21	75	,60	,493	,463	.01	,558 (**)	.01	,727
s22	75	,48	,502	,330	.01	,434 (**)	.05	,737
s23	75	,44	,354	,349	.01	,227 (*)	.05	,748
s24	75	,32	,470	,400	.01	,495 (**)	.01	,732
s25	75	,49	,503	,425	.01	,541 (**)	.01	,730
s26	75	,36	,481	,383	.01	,481 (**)	.05	,734
s27	75	,19	,394	,474	.01	,260 (*)	.05	,748
s28	75	,11	,316	,244	.01	,311 (**)	.05	,743
Toplam	75	12,80	4,001					

* p<0.05 ** p<0.01

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/28

“Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin 6 yaş grubu çocuklar için geçerlilik analizleri çerçevesinde gerçekleştirilen ayırt edicilik hesaplamalarına bakıldığında alt ve üst çeyrek grupları arasındaki t-testi analizlerinde; 6., 10., 11, 12., 13., 17., 18., 21., 22, 24, 27 ve 28. maddelerin .05 düzeyinde diğer tüm maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumda testte yer alan tüm maddelerin ayırt etme gücüne sahip oldukları söylenebilir (Tablo 7).

Tablo 7: 6 Yaş (72-83 Ay) Çocuklar İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Ayırt Edicilik Hesaplamaları

	N	Alt Çeyrek		Üst Çeyrek		Karşılaştırma Sonuçları		
		\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	t	Sd	p
s6	25	,83	,379	,93	,254	-1,201	58	,005
s7	25	,17	,379	,93	,254	-9,206	58	,000
s8	25	,43	,504	,97	,183	-5,449	58	,000
s9	25	,37	,490	,83	,379	-4,125	58	,000
s10	25	,60	,498	,83	,379	-2,041	58	,046
s11	25	,60	,498	,83	,379	-2,041	58	,046
s12	25	,70	,466	,93	,254	-2,408	58	,019
s13	25	,93	,254	,97	,183	-,2584	58	,031
s14	25	,20	,407	,60	,498	-3,406	58	,001
s15	25	,43	,504	,80	,407	-3,101	58	,003
s16	25	,57	,504	,77	,430	-2,653	58	,004
s17	25	,73	,450	,80	,407	-1,602	58	,029
s18	25	,67	,479	,80	,407	-2,161	58	,025
s19	25	,20	,407	,53	,507	-2,807	58	,007
s20	25	,23	,430	,57	,504	-2,755	58	,008
s21	25	,47	,507	,77	,430	-2,470	58	,016
s22	25	,37	,490	,53	,507	-2,294	58	,020
s23	25	,17	,379	,20	,407	-3,328	58	,014
s24	25	,20	,407	,37	,490	-2,433	58	,037
s25	25	,27	,450	,60	,498	-2,720	58	,009
s26	25	,23	,430	,43	,504	-2,653	58	,010
s27	25	,13	,346	,20	,407	-2,684	58	,027
s28	25	,10	,305	,13	,346	-2,396	58	,034
Toplam	25	9,60	3,829	15,53	2,240	-7,326	58	,000

7 yaş grubu çocuklar için gerçekleştirilen madde-toplam ve madde kalan değerleri incelendiğinde “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin 8., 22., 23., maddelerinin .05 düzeyinde diğer maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Madde-toplam korelasyon değerlerinde ise 22., 23. Maddeler dışındaki tüm maddelerin .01 düzeyinde anlamlı olduğu görülmektedir. Ölçeğin maddelerinin madde çıkarıldığında Ölçeğin güvenilirlik katsayı değerlerine bakıldığında hiçbir madde için bu güvenilirlik katsayısının yükselmediği görülmektedir. Analizler 7 yaş grubu için Sözel Akıl Yürütme Ölçeğinin her bir maddesinin yüksek düzey güvenilir olduğunu gösterir (Tablo 8).

Tablo 8:7 Yaş (84-95 Aylık) Çocuklar İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” nin Madde-Kalan, Madde-Toplam ve Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri

	N	\bar{X}	Ss	Madde-Kalan		Madde-Toplam		Madde Elendiğinde Cronbach-Alfa Değerleri
				r	P	r	p	
s6	75	,92	,269	,320	.01	,365	.01	,821
s7	75	,57	,498	,380	.01	,387	.01	,819
s8	75	,84	,364	,276	.05	,283	.01	,823
s9	75	,57	,498	,330	.01	,332	.01	,822
s10	75	,74	,439	,577	.01	,564	.01	,811
s11	75	,89	,316	,465	.01	,465	.01	,818
s12	75	,91	,286	,522	.01	,541	.01	,816
s13	75	,97	,181	,521	.01	,534	.01	,820
s14	75	,53	,502	,354	.01	,360	.01	,821
s15	75	,44	,500	,313	.01	,322	.01	,823
s16	75	,78	,418	,328	.01	,336	.01	,821
s17	75	,88	,329	,628	.01	,647	.01	,811
s18	75	,68	,470	,248	.01	,258	.01	,825
s19	75	,46	,501	,326	.01	,325	.01	,823
s20	75	,64	,481	,368	.01	,362	.01	,821
s21	75	,78	,418	,393	.01	,393	.01	,819
s22	75	,44	,500	,275	.05	,285	.05	,825
s23	75	,21	,410	,245	.05	,236	.05	,825
s24	75	,50	,503	,299	.01	,300	.01	,824
s25	75	,61	,490	,478	.01	,479	.01	,815
s26	75	,42	,497	,455	.01	,450	.01	,816
s27	75	,33	,474	,459	.01	,462	.01	,816
s28	75	,19	,394	,399	.01	,385	.01	,819
Toplam	75	14,39	4,434					

* p<0.05 ** p<0.01

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/28

“Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin 7 yaş grubu çocuklar için geçerlilik analizleri çerçevesinde gerçekleştirilen ayırt edicilik hesaplamalarına bakıldığında alt ve üst çeyrek grupları arasındaki t-testi analizlerinde; 6., 8., 11, 12., 13., 14., 15., 16., 18, 19., 20., 25, 27. maddelerin .05 düzeyinde diğer tüm maddelerin ise .01 düzeyinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durumda testte yer alan tüm maddelerin ayırt etme gücüne sahip oldukları söylenebilir (Tablo 9).

Tablo 9:7 Yaş (84-95 Aylık) Çocuklar İçin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nin Ayırt Edicilik Hesaplamaları

	N	\bar{X}	Alt Çeyrek		Üst Çeyrek		Karşılaştırma Sonuçları	
			Ss	\bar{X}	Ss	t	Sd	P
s6	25	,87	,346	,90	,305	-2,396	58	,034
s7	25	,10	,305	,90	,305	-10,154	58	,000
s8	25	,73	,450	,93	,254	-2,121	58	,038
s9	25	,37	,490	,90	,305	-5,060	58	,000
s10	25	,53	,507	,97	,183	-4,401	58	,000
s11	25	,73	,450	,93	,254	-2,121	58	,038
s12	25	,83	,379	,90	,305	-4,750	58	,006
s13	25	,54	,93	,97	,183	-2,584	58	,026
s14	25	,37	,490	,63	,490	-2,107	58	,039
s15	25	,30	,466	,53	,507	-2,855	58	,049
s16	25	,67	,479	,90	,305	-2,249	58	,028
s17	25	,83	,379	,90	,305	-5,750	58	,004
s18	25	,57	,504	,70	,466	-2,064	58	,029
s19	25	,40	,498	,60	,498	-2,555	58	,025
s20	25	,50	,509	,77	,430	-2,193	58	,032
s21	25	,67	,479	,83	,379	-5,494	58	,001
s22	25	,37	,490	,47	,507	-2,776	58	,044
s23	25	,17	,379	,33	,479	-3,494	58	,014
s24	25	,40	,498	,57	,504	-2,288	58	,013
s25	25	,53	,507	,70	,466	-2,325	58	,019
s26	25	,27	,450	,60	,498	-2,720	58	,009
s27	25	,17	,379	,43	,504	-2,316	58	,024
s28	25	,03	,183	,40	,498	-3,785	58	,000
Toplam	25	11,33	4,262	17,00	4,102	-5,247	58	,000

II. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Puanların Çocukların Demografik Özelliklerine göre İncelenmesine İlişkin Bulgular

II.1.”Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Analizleri

4-5 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma farklılaşmadığına ilişkin gerçekleştirilen t-testi sonuçlarına göre, kız çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları ($\bar{X}=14,43$) ile erkek çocukların puanları ($\bar{X}=12,71$) arasında anlamlı rakl elde edilmiştir ($t= 2,076$, $p<.05$). Bu durumda kız çocukların Sözel Akıl Yürütme Ölçeği puanlarının erkek öğrencilerden istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksek olduğu söylenebilir. 6-7 yaş grubu çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının cinsiyete göre farklılaşma durumuna bakıldığında; t-testi analizi sonucunda anlamlı fark elde edilememiştir ($t= -,041$, $p>.05$). 125 kız, 85 erkek öğrenci uygulamaya katılmış, kız çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının ($\bar{X}=13,50$), erkekler ($\bar{X}=13,47$) göre biraz daha yüksek olduğu görülmektedir.. Bu durumda kız ve erkek öğrencilerin “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının benzer olduğu söylenebilir.

II.2. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” i Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşma Analizleri

4-5 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının yaş gruplarına göre farklılaşma durumlarının analizi için gerçekleştirilen t-testi analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($t=-4,340$, $p<.01$). Çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır; 4 yaş çocuklar ($\bar{X}=11,79$) 5 yaş çocuklardan ($\bar{X}=15,27$) daha düşük puan ortalamasına sahip olmuşlardır. Benzer şekilde 6-7 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının yaş gruplarına göre t-testi analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($t=-3,215$, $p<.01$). Çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları yaşlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır; 6 yaş grubu çocuklar ($\bar{X}=12,53$) 7 yaş grubu çocuklardan ($\bar{X}=14,44$) daha düşük puanlar elde etmişlerdir.

II.3 “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Puanlarının Ailelerin Sosyo-Ekonomik Düzeye Farklılaşma Analizleri

4-5 yaş grubu “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının ailelerin SES (alt, orta, üst) düzey düzeylerine göre karşılaştırılmalarına ilişkin ANOVA analizinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir ($f_{(2,207)}=11,788$; $p<.01$) Çocukların Sözel Akıl Yürütme Ölçeği puanları sosyo ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır; alt düzey sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların en düşük puan ortalamasına ($\bar{X}=10,93$), orta düzey grubundaki çocukların ise ($\bar{X}=14,11$) üst düzey grubundaki çocuklardan ($\bar{X}=15,54$) daha düşük ortalama değerine sahip olduğu görülmektedir.. 4-5 yaş çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının sosyo ekonomik düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın hangi gruplar lar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LDS testi sonuçlarına göre; alt sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların, orta (-3,186, $p<.01$) ve üst düzey (-4614, $p<.01$) gruptaki çocuklardan daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

6-7 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının ailelerin sosyo-ekonomik düzey gruplarına göre Anova analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(2,207)}=16,276$; $p<.01$). Çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır: Alt sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların ortalaması $\bar{X}=11,27$ iken orta sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların $\bar{X}=14,11$ ve üst düzey grubundaki çocukların $\bar{X}=15,07$ ’dir. 6-7 yaş LSD Testinin sonuçlarına göre; alt sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların, orta (-2843, $p<.01$) ve üst düzey (-3,800, $p<.01$) gruptaki çocuklardan; daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

II.4. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine göre Farklılaşma Analizleri

4-5 yaş çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılaşıp, farklılaşmadığına ilişkin Anova analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(3,209)}=10,790$; $p<.01$). İlkokul mezunu annelerin çocukların en düşük puan ortalamasına ($\bar{X}=9,17$), ortaokul mezunu annelerin ikinci düzeyde puan ortalamasına çocukları ($\bar{X}=11,67$), lise mezunu annelerin çocuklarının üçüncü sırada puan ortalamasına ($\bar{X}=13,38$) ve üniversite mezunu annelerin çocukların ise en yüksek puan ortalamasına sahip oldukları görülmüştür ($\bar{X}=15,59$). 4-5 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği puanlarının” annelerinin eğitim düzeyleri arasında anlamlı farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla LSD testi sonuçlarına göre; ilkokul mezunu annelerin çocuklarının, anneleri lise mezunu ($-4,212$, $p<.01$) ve üniversite mezunu çocuklardan ($-6,422$, $p<.01$) ; anneleri ortaokul mezunu çocuklarının, anneleri üniversite mezunu çocuklardan ($-3,922$, $p<.01$), ve lise mezunu annelerin çocuklarının, anneleri üniversite mezunu çocuklarından ($-2,210$, $p<.05$) daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

6-7 yaş çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının annelerinin eğitim düzeylerine göre Anova analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(3,206)}=17,751$; $p<.01$). Çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır: ilkokul mezunu annelerin çocukları en düşük puran ortlamasına ($\bar{X}=10,87$), ortaokul mezunu annelerin çocuklarının ikinci sırada puan ortalamasına ($\bar{X}=11,12$), lise mezunu annelerin çocuklarının üçüncü sırada puan ortalamasına ($\bar{X}=13,55$) ve üniversite mezunu annelerin çocuklarının ise en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X}=15,68$) sahip oldukları tespit edilmiştir

6-7 yaş LDS testi sonuçlarına göre; ilkokul mezunu annelerin çocuklarının, anneleri lise mezunu çocuklardan ($-2,682$, $p<.01$) ve anneleri üniversite mezunu çocuklardan ($-4,815$, $p<.01$) daha düşük puanlar aldığı tespit edilmiştir. Anneleri ortaokul mezunu çocukların, anneleri lise mezunu çocuklardan (-2429 , $p<.01$) ve anneleri üniversite mezunu çocuklardan ($-4,562$, $p<.01$) daha düşük puan aldığı, anneleri lise mezunu çocukların anneleri üniversite mezunu çocuklardan ($-2,134$, $p<.01$) daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

II.5.”Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Analizleri

4-5 yaş çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının babaların eğitim düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılaşıp, farklılaşmadığına ilişkin Anova analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(3,209)}=5,862$, $p<.01$). İlkokul mezunu babaların çocukları en düşük puan ortalamasına ($\bar{X}=9,67$), ortaokul mezunu babaların çocuklarının ikinci sırada ($\bar{X}=12,14$), lise mezunu babaların çocuklarının üçüncü sırada ($\bar{X}=12,48$) ve üniversite mezunu annelerin çocuklarının ($\bar{X}=15,29$) en yüksek puan ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir. 4-5 yaş çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanlarının babalarının eğitim düzeyleri arasında anlamlı şekilde farklılaşmasının hangi gruplar arasından kaynaklandığını bulmak amacıyla gerçekleştirilen LSD testinin sonuçlarına göre; üniversite mezunu babaların çocuklarının, babaları ilkokul ($5,624$, $p<.01$), ortaokul ($3,147$, $p<.05$) ve lise ($2,184$, $p<.01$) mezunu çocuklardan istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir

6-7 yaş grubu çocukların Sözel Akıl Yürütme Ölçeği puanlarının babalarının eğitim durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin gerçekleştirilen ANOVA analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(3,206)}=16,011$; $p<.01$). Çocukların “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları babalarının eğitim düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır: Ortaokul mezunu babaların çocuklarının en düşük puan ortalamasına ($\bar{X}=10,85$), ilkokul mezunu babaların çocuklarının ikinci

sırada puan ortalamasına ($\bar{X}=11,50$), lise mezunu babaların çocuklarının üçüncü sırada puan ortalamasına ($\bar{X}=12,90$) ve üniversite mezunu babaların en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X}=15,44$) sahip oldukları belirlenmiştir. Belirtilen yaş grubundaki çocukların babalarının eğitim durumundan kaynaklanan puan farklılıklarının hangi gruplardan kaynaklandığına ilişkin gerçekleştirilen LSD testinin sonuçlarına göre ise ilkökul mezunu babaların çocuklarının, üniversite mezunu babaların çocuklarından ($-3,942$, $p<.01$) daha düşük puan aldıkları görülmektedir. Ortaokul mezunu babaların çocuklarının, babaları üniversite ($-4,592$, $p<.01$) ve lise mezunu çocuklardan ($-2,048$, $p<.01$) daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde lise mezunu babaların çocuklarının üniversite mezunu babaların çocuklarından ($-2,544$, $p<.01$) daha düşük puan aldıkları görülmektedir.

II.6. "Sözel Akıl Yürütme Ölçeği" Puanlarının Okul Öncesi Eğitimi Alma Durumuna Göre Farklılaşma Analizleri

4-5 yaş çocuklarının "Sözel Akıl Yürütme Ölçeği" puanlarının okul öncesi eğitim alma sürelerine göre yapılan ANOVA analizinde anlamlı sonuçlar elde edilmiştir ($f_{(2,207)}=12,128$; $p<.01$). Sadece bir yıl okul öncesi eğitim alan çocukların en düşük ($\bar{X}=11,82$), iki yıl bu eğitimi alan çocukların ikinci sırada ($\bar{X}=14,74$) ve üç yıl okul öncesi eğitimi alan çocukların ise en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X}=17,52$) sahip oldukları tespit edilmiştir. 4-5 yaş çocukların "Sözel Akıl Yürütme Ölçeği" puanlarının aldıkları okul öncesi eğitim sürelerine göre anlamlı şekilde farklılaşmasının hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla LSD testi sonuçlarına göre: 1 yıl okul öncesi eğitim alan çocukların, 2 yıl ($-2,927$, $p<.01$) ve 3 yıl ($-5,705$, $p<.01$) bu eğitimi alan çocuklardan anlamlı biçimde düşük puan aldığı görülmektedir. Benzer şekilde 2 yıl okul öncesi eğitimi alan çocukların ($-2,778$, $p<.05$), 3 yıl bu eğitimi alan çocuklardan daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

6-7 yaş grubu çocukların da "Sözel Akıl Yürütme Ölçeği" puanlarının okul öncesi eğitimi alma sürelerine göre anlamlı biçimde farklılaştığı tespit edilmiştir ($f_{(2,207)}=16,677$; $p<.01$). Bir yıl okul öncesi eğitimi alan çocuklar en düşük puan ortalamasına ($\bar{X}=12,18$), iki yıl alan çocukların en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X}=15,499$) ve üç yıl bu eğitimi alan çocukların ise ikinci sırada puan ortalamasına ($\bar{X}=14,33$) sahip oldukları görülmektedir. 6-7 yaş çocukların LSD testi sonuçlarına göre: çocukların bir yıl okul öncesi eğitimi alan çocukların, iki yıl bu eğitimi alan çocuklardan daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir ($-3,316$, $p<.01$).

III. Sosyal Beceri Puanlarının Çocukların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

III.1. MASDU Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Farklılaşma Analizleri

MASDU Ölçeği puanlarının cinsiyetlerine göre dağılımlarına bakıldığında; kız çocukların puanlarının ($X=57,75$) erkek çocuklardan ($X=53,86$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığına ilişkin gerçekleştirilen t-testi analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı sonuç elde edilmiştir ($t= 3,617$, $p<.01$). Bu durumda kız çocukların erkek çocuklara göre daha fazla sosyal beceriye sahip oldukları söylenebilir.

III.2. MASDU Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşma Analizleri

4-7 yaş MASDU ölçeği puanlarının yaş gruplarına göre ANOVA analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(3,416)}=12,276$; $p<.01$). MASDU ölçeği puanları yaş gruplarına göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır: 4 yaş grubu çocuklar en düşük düzeyde ($\bar{X}=53,63$), 5 yaş grubu çocuklar ikinci sırada ($\bar{X}=56,16$), 6 yaş grubu çocuklar üçüncü sırada ($\bar{X}=56,80$) ve 7 yaş grubu çocukların ise en yüksek düzeyde puan ortalamasına ($\bar{X}=57,14$) sahip oldukları belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre anlamlı farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 4 yaş grubu çocukların, 6 yaş grubu çocuklardan ($-3,210$) ve 7 yaş grubu

çocuklardan (-3,530) daha düşük puan aldıkları görülmektedir. Benzer şekilde 5 yaş grubu çocukların, 7 yaş grubu çocuklardan (-1,000) daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

III.3. MASDU Ölçeği Puanlarının Sosyo-Ekonomik Düzeye Göre Farklılaşma Analizleri

MASDU Ölçeği puanlarının SES düzey gruplarına göre ANOVA analizinde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($f_{(2,417)} = 3,276$, $p < .05$). MASDU Ölçeği puanları ailelerinin sosyo-ekonomik düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır: alt sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların sosyal beceri ortalamalarının en düşük ($\bar{X} = 52,99$), orta sosyo-ekonomik düzey grubundaki çocukların ikinci sırada ($\bar{X} = 54,61$) ve üst düzey SES grubundaki çocukların ise en yüksek ($\bar{X} = 58,82$) puan ortalamasına sahip oldukları tespit edilmiştir. MASDU Ölçeği puanlarının alt, orta ve üst hangi sosyo ekonomik gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu bulmak için yapılan LSD testi sonuçlarına göre; alt sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların (-5,830) ve orta sosyo ekonomik düzey grubundaki çocukların (-4,210, $p < .01$) üst sosyo ekonomik düzey grubundaki çocuklardan daha düşük puan aldıkları belirlenmiştir.

III.4. MASDU Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Analizleri

MASDU Ölçeği puanlarının anne eğitim düzeyine göre ANOVA analizinde istatistiksel olarak anlamsız sonuç elde edilmiştir ($f_{(3,416)} = 1,112$; $p > .05$). MASDU Ölçeği puanları annelerinin eğitim düzeylerine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır: ilkokul mezunu annelerin çocukları sosyal beceri ortalamalarının ikinci sırada ($\bar{X} = 55,26$) iken ortaokul mezunu annelerin çocuklarının en düşük ($\bar{X} = 54,19$), lise mezunu annelerin çocuklarının ise üçüncü sırada ($\bar{X} = 55,66$ ve üniversite mezunu annelerin ise en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X} = 57,02$). sahip oldukları belirlenmiştir.

III.5. MASDU Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Düzeyine Göre Farklılaşma Analizleri

MASDU Ölçeği puanlarının baba eğitim düzeyine göre ANOVA analizinde istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir ($f_{(3,416)} = 2,896$; $p < .05$). MASDU Ölçeği puanları baba eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. İlkokul mezunu babaların çocuklarının sosyal beceri puan ortalamalarının ikinci ($\bar{X} = 55,66$), ortaokul mezunu babaların çocuklarının üçüncü ($\bar{X} = 56,23$) sırada, lise mezunu babaların çocuklarının en düşük ($\bar{X} = 53,68$) ve üniversite mezunu babaların çocuklarının ise en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X} = 57,31$) sahip oldukları görülmektedir. MASDU Ölçeği puanlarının baba eğitim düzeyin hangi gruplar arasında anlamlı farklılık olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; babaları lise mezunu çocukların (-3,362, $p < .01$) üniversite mezunu babaların çocuklarından daha düşük puan aldıkları belirtilmiştir.

III.6. MASDU Ölçeği Puanlarının Okul Öncesi Eğitimi Alma Durumuna Göre Farklılaşma Analizleri

MASDU Ölçeği puanlarının okul öncesi eğitim alma durumuna göre Anova analizinde istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir ($f_{(2,317)} = 4,091$; $p < .05$). MASDU Ölçeği puanları okul öncesi eğitim alma süresine göre farklılaşmaktadır: bir yıl okul öncesi eğitimi alan çocuklar en düşük ($\bar{X} = 54,60$), iki yıl eğitim alan çocukların ikinci sırada ($\bar{X} = 57,39$) ve üç yıl bu eğitimi alan çocukların ise en yüksek puan ortalamasına ($\bar{X} = 58,72$) sahip oldukları görülmektedir MASDU Ölçeği puanlarının okul öncesi eğitim alma sürelerine göre anlamlı farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; bir yıl okul öncesi eğitimi alan çocukların, iki yıl (-2,797) ve 3 yıl bu eğitimi (-4,122) alan çocuklardan daha düşük puan aldıkları tespit edilmiştir.

IV. Sözel Akıl Yürütme Ölçeği Puanları ile Sosyal Beceri Puanları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Çalışmaya katılan 4-5 yaş grubu çocukların sosyal beceri puanlarına bakıldığında “Sosyal Beceri Ölçeği” ortalama değeri 56.67 ve standart sapma değeri ise 11.843 olduğu görülmektedir. Aynı çocukların bilişsel beceri düzeylerine bakıldığında ise “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” ortalama değerinin 13,53, Standart Sapma değerinin ise 6,046 olduğu görülmektedir. 6-7 yaş grubu çocukların sosyal beceri puanlarına bakıldığında “Sosyal Beceri Ölçeği” ortalama değeri 55.23 ve standart sapma değeri ise 10.332 olduğu görülmektedir. Aynı çocukların bilişsel beceri düzeylerine bakıldığında ise “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” ortalama değerinin 13,49, Standart Sapma değerinin ise 4,388 olduğu görülmektedir (Tablo 10).

Tablo 10: 4-5 ve 6-7 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği ve Sözel Akıl Yürütme Ölçeği Puanları Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

4-5 Yaş Grubu	\bar{X}	Ss	N
Sosyal Beceri Düzeyi	56,67	11,843	210
Sözel Akıl Yürütme Düzeyi	13,53	6,046	210
6-7 Yaş Grubu			
Sosyal Beceri Düzeyi	55,23	10,332	210
Sözel Akıl Yürütme Düzeyi	13,49	4,388	210

4-5 yaş çocukların “Sosyal Beceri Ölçeği” puanları ile “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları arasında kuvvetli bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,471$, $p<.01$). 6-7 yaş çocukların “Sosyal Beceri Ölçeği” puanları ile “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları arasında kuvvetli bir ilişki tespit edilmiştir ($r=,481$, $p<.01$) (Tablo 11).

Tablo 11: 4-5 ve 6-7 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Beceri ve Sözel Akıl Yürütme Ölçeği Puanları Arasındaki Korelasyon Katsayı Değeri

4-5 Yaş Grubu	Sözel Akıl Yürütme Ölçeği	
Sosyal Beceri Ölçeği	r	,471 (**)
	p	,000
6-7 Yaş Grubu	Sözel Akıl Yürütme Ölçeği	
Sosyal Beceri Ölçeği	r	,481 (**)
	p	,000

TARTIŞMA

Çalışma sonuçlarına göre “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” iç tutarlılık analizine baktığımızda Croanbach alfa değerlerinin 4-5 ve 7 yaşlar için yüksek derecede güvenilirliğe sahip olduğunu, 6 yaş için oldukça güvenilir olduğunu söyleyebiliriz. 4-5/6-7 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” geçerli ve güvenilir olduğunu, 4-7 yaş arası grupların bilişsel becerilerini iyi ve yeterli derecede ölçtüğünü söyleyebiliriz. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” tüm yaş grupları için ayrı ayrı madde kalan, madde

toplam ve madde elendiğinde korelasyon değerlerine bakıldığında hiçbir maddenin anlamsız korelasyon sergilemediği görülmüştür. Madde kalan cronbach-alfa güvenilirlik katsayısında madde ölçekten çıkarıldığında hiçbir madde için yükselmediği görülmektedir. Bu da “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” Türkçe versiyonunun tüm maddeler için yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermektedir. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” toplam puanının tüm maddeleri için iyi düzeyde ayırt edicidir. Dolayısıyla ölçeğin 4-7 yaş çocukların sözel akıl yürütme bilişsel becerilerini geçerli ve güvenilir bir şekilde ayırt ettiğini ifade edebiliriz.

Analizler sonucu 4-5 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” cinsiyete göre dağılımına baktığımızda kız çocuklarının puanları erkeklere göre daha yüksektir. Sonuca göre 4-5 yaş kız çocukların sözel akıl yürütme becerilerinin erkeklere göre daha iyi düzeyde olduğunu söylenebilir. Kandir ve Orçan’ın (2009) çalışmasında alt sosyo-ekonomik düzey anasınıfına devam eden kız çocuklarının düşünme becerileri puanlarının, erkek çocuklarının düşünme becerileri puanlarından anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. 6-7 yaş Sözel Akıl Yürütme Ölçeğinden elde edilen bilişsel beceri puanları ise kızların erkeklere göre biraz daha yüksektir ve anlamlı farklılık elde edilmemiştir. Bu sebeple kız ve erkeklerin 6-7 yaş grubunda benzer bilişsel beceri puanlarının olduğunu söyleyebiliriz. Özsevgeç (2004) çalışmasında zihinsel gelişimleri üzerinde cinsiyet değişkeninin etkisi bulunmadığını, anne-babanın eğitim düzeyleri ile yakından ilişkili olduğunu ifade etmiştir. 4-5/6-7 yaş “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları arasında yaş gruplarına göre anlamlı farklılık elde edilmiştir. 4 yaş grupların sözel akıl yürütme beceri puanları 5 yaştan, 6 yaş grupların sözel akıl yürütme beceri puanları da 7 yaştan daha düşüktür. Sonuçlara göre erken çocukluk döneminde yaş arttıkça çocukların bilişsel beceri düzeyleri de artmaktadır. Kasuto (2005) çalışmasında “Marmara Bilişsel Gelişim Ölçeği” den yaşı büyük çocukların küçük çocuklara oranla daha yüksek puan aldıklarını tespit etmiş ve benzer şekilde bilişsel becerilerin yaş gruplarına göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Çocukların sözel akıl yürütme becerileri sosyo ekonomik düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Böylece sosyo ekonomik düzey arttıkça çocukların sözel akıl yürütme beceri düzeylerinin arttığını ve başarı puanlarının yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Üstün ve ark. (2004) anaokuluna giden farklı sosyo ekonomik düzeydeki 4 yaş çocukların bilişsel gelişimlerini değerlendirdikleri çalışmada, sosyo-ekonomik düzey ile testlerden alınan puanların pozitif yönde ilişkili olduğu belirtilmiştir. Sonuçlara göre sosyo-ekonomik düzey bilişsel gelişiminde etkilidir diyebiliriz. Benzer şekilde çocukların sözel akıl yürütme becerilerinin annelerinin eğitim seviyesine göre farklılaşmaktadır Ramazan ve Demir (2011) MEB 2006 Okul Öncesi Eğitim Programında ön görülen bilişsel gelişim özelliklerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi çalışmasında çocukların bilişsel gelişim özelliklerinin annenin eğitim durumuna göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği”nden elde edilen bilişsel beceri puanlarının baba eğitim düzeyine göre farklılaşmasında anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Babası üniversite mezunu çocukların sözel akıl yürütme beceri puanları daha yüksektir. Baba eğitim seviyesi yükseldikçe çocukların bilişsel beceri puanlarının da arttığını söyleyebiliriz. Kasuto (2005) çalışmasında çocukların bilişsel gelişimi ile babanın eğitim düzeyi arasındaki farklılaşmaya bakıldığında çocuğun bilişsel gelişiminin babanın eğitim düzeyinden etkilendiği bulgusuna varmıştır “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” okul öncesi eğitim alma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gözlemlenmektedir. Okul öncesi eğitime erken yaşlarda başlayan ve daha uzun süre eğitime katılan çocukların sözel akıl yürütme becerileri ve dolayısıyla bilişsel becerileri daha iyi düzeydedir diyebiliriz. Kasuto (2005) çalışmasında 1 yıl okul öncesine devam eden çocukların 2 veya 3 yıl okul öncesi eğitime devam eden çocuklardan daha az puan aldıkları sonucunu elde etmiştir.

Turkish Studies

MASDU Ölçeği puanları cinsiyete göre dağılımına bakıldığında sosyal beceri puanlarının kızlarda erkeklere göre daha fazladır. Seven (2008) çalışmasında sosyal becerileri cinsiyet değişkenine göre erkek çocukların kızlara göre daha düşük sosyal beceri gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Çocukların sosyal beceri puanları yaş gruplarına göre farklılaşmaktadır. Bulgular sonucunda yaş seviyesi arttıkça çocukların sosyal beceri puanlarının da arttığı sonucuna ulaşabiliriz. MASDU Ölçeği sosyal beceri puanlarının sosyo-ekonomik düzeye göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Raviv, Kessenich, Morrison, (2004) anaokuluna devam eden 540 çocuk üzerinde yaptıkları araştırmada sosyal beceri düzeylerinin sosyo demografik özelliklere göre anlamlı farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. MASDU Ölçeğinden elde ettikleri sosyal beceri puanlarının anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı sonucu elde edilmiştir. Sosyal beceri puanlarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, eğitim düzeyinin yüksekliğiyle sosyal becerilerin değerlendirilmesi arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Böylece eğitim düzeyi daha yüksek olan babaların çocuklarının da eğitimine önem verdikleri sonucuna ulaşılabilir. Aslan ve Durmaz (2004) çocuğuna aktif olarak zaman ayırmasının çocuğun problemlerle baş etme becerisinde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. MASDU Ölçeği sosyal beceri puanlarının okul öncesi eğitim alma süresi değişkenine göre anlamlı farklılık elde edilmiştir. Kasuto (2005) Sosyal Gelişim Alt Ölçeğinden 1 yıl okul öncesine devam eden çocukların 2 veya 3 yıl okul öncesi eğitime devam eden çocuklardan daha az puan aldıkları sonucu elde edilmiştir.

“Sosyal Beceri Ölçeği” puanları ile “Sözel Akıl Yürütme Ölçeği” puanları arasında kuvvetli ilişki tespit edilmiştir. Aynı yaş grupları içinde sosyal beceri düzeyi iyi olan çocukların bilişsel beceri düzeyleri de iyidir. Benzer şekilde sosyal beceri düzeyi düşük çocukların bilişsel beceri düzeylerinin de düşük olabileceği söylenebilir. Ogelman ve ark. (2001) yaptıkları çalışmada okul öncesi 5-6 yaş grubu çocukların bilişsel gelişimleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemeye araştırmalarında, analiz sonucunda çocukların bilişsel gelişimleri ile sosyal becerileri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu araştırma bilişsel gelişim ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki anlamlı ilişkiyi destekler ve açıklar niteliktedir. Rudolph, Hammen ve Burge (1995) çocukların ilişkilerinde bilişsel ifadelerini, kişilerarası ilişkilerini ve bunların sosyal beceri ile olan ilişkileri araştırması sonucunda, sosyal algılamalar, kişilerarası beklentiler, şematik örgütlenme, sosyal bilgi süreci gibi bilişsel ifadelerin boyutları arasında önemli bağlantılar bulunmuştur. Walker (2005) araştırmalarında okul öncesi dönem çocukların sosyal yeterlik ile bilişsel gelişimleri arasında ilişkiyi belirlemeye çalışmış ve kız çocuklarında bilişsel yetenekler ile uyumlu davranışlar arasında pozitif anlamlı bir ilişki sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında araştırmacılara yönelik şu önerilere yer verilebilir;

Araştırmada çocukların bilişsel becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Benzer çalışma psikomotor, dil, öz bakım beceri alanları için de uygulanabilir.

Çocukların bilişsel ve sosyal becerilerine etkili olabilecek diğer değişkenler de dahil edilerek yeni araştırmalar yapılabilir.

Benzer bir araştırma ise ilkökul çağı çocuğunun sosyal ve bilişsel beceri düzeyleri, direkt okul öncesi eğitim alıp almama durumuna göre incelenebilir. Var olan bilişsel beceri düzeyleri, ilkökul 1. sınıf akademik başarılarına ve okul öncesi eğitim alıp almama durumuna göre incelenebilir.

KAYNAKÇA

Allan, N. P., & Lonigan, C. J. (2014). Exploring dimensionality of effortful control using hot and cool tasks in a sample of preschool children. *Journal of Experimental Child*

Psychology 122, 33–47.

- Aydın, B. (2010). *Çocuk ve Ergen Psikolojisi*. Ankara: Nobel Yay. 3. Baskı.
- Aydın, B., Şirin, A., Yaycı, M., Otrar, M., Yaycı, L. (2002). *Gelişim Psikolojisi-İnsan Gelişiminin Temelleri*. Ankara: SFN Yayıncılık (Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığı).
- Bell, M., Wolfe, C. (2007). The integration of cognition and emotion during infancy and early childhood: Regulatory processes associated with the development of working memory. *Elsevier, Brain and Cognition*. 65 (2007) 3–13.
- Bowlby, H. (1969). *Attachment and Loss, I, Attachment*. London: Hogarth Press.
- Bryan, T.H., Wheeler, R, Felcan J., Henck, T. (1976).“Come on, dummy”: An observational study of children's communication. *Journal of Learning Disabilities* 1976;9:53–61.
- Ciairan, S., Bonino,S., Miceli R. (2016). Cognitive Flexibility and Social Competence From Childhood to Early Adolescence. *Cognition, Brain, Behavior*, 10 (2006) 343-36.345
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Murphy, B., Maszk, P., Smith, M., & Karbon, M. (1995). The role of emotionality and regulation in children’s social functioning: A longitudinal study. *Child Development*, 66, 1360–1384.
- Erbay, F. (2013). Predictive Power of Attention and Reading Readiness Variables on Auditory Reasoning and Processing Skills of Six-Year-Old Children. *Educational Sciences: Theory & Practice* - 13(1), 422-429
- Gottlieb, B.W., Gottlieb J, Berkell D., Levy, L. (1986). Sociometric status and solitary play of LD boys and girls. *Journal of Learning Disabilities*,19:619–622.
- Green, K.,D., Forehand, R., Beck, H., Vosk, B.(1980). An assessment of the relationship among measures of children's social competence and children's academic achievement. *Child Development*;51:1149–1156.
- Green, K.,D., Forehand, R., Beck, H., Vosk, B.(1980). An assessment of the relationship among measures of children's social competence and children's academic achievement. *Child Development*;51:1149–1156.
- Guralnick, M.J., Groom, J.,M. (1985). Correlates of peer-related social competence of developmentally delayed preschool children. *American Journal of Mental Deficiency*; 90:140–150
- Guralnick, M.J., Groom, J.M.(1987). The peer relations of mildly delayed and nonhandicapped preschool children in mainstreamed play groups. *Child Development* 1987;58:1556–1572.
- Güven, Y., Önder, A., Sevinç, M., Aydın, O., Balat, G. U., Palut, B., Bilgin, H., Çağlak, S. ve Dibek, E. (2006). Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi* . İstanbul: Ya - Pa Yayınları, 2, 322- 336
- Jacobson, L. A., Williford, A. P., & Pianta, R. C. (2011). The role of executive function in children’s competent adjustment to middle school. *Child Neuropsychology*, 17, 255–280.
- Kandır, A. ve Orçan, M. (2009). Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin beş-altı yaş çocuklarının erken öğrenme becerilerinin bazı değişkenler yönünden incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*. 2 (1), 1–13.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/28

- Kasuto, Aytun S. (2005). "Aile Etkileşiminin Çocuğun Sosyal ve Bilişsel Gelişimi Üzerindeki Etkisi"Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kopp, C.,B., Baker, B.L., Brown, K.W. (1992). Social skills and their correlates: Pre-schoolers with developmental delays. *American Journal of Mental Retardation*;96:557–566.
- LaGreca, A.M.(1981). Social behavior and social perception in learning-disabled children: A review with implication for social skills training. *Journal of Pediatric Psychology*;6:395–416.
- Landau, S., Moore, L.A. (1991). Social skill deficits in children with attention-deficit hyperactivity disorder. *School Psychology Review* 1991;20:235–251.
- McClelland, M. M., Cameron, C. E., Connor, C. M., Farris, C. L., Jewkes, A. M., & Morrison, F. J. (2007). Links between behavioral regulation and preschoolers' literacy, vocabulary, and math skills. *Developmental Psychology*, 43(4), 947–959.
- McConaughy, S.H, Ritter D.R. (1986). Social competence and behavioral problems of learning disabled boys aged 6–11. *Journal of Learning Disabilities*;19:39–45.
- McConaughy, S.H., Ritter,D.R. (1986). Social competence and behavioral problems of learning disabled boys aged. *Journal of Learning Disabilities*;19:39–45.
- Moses, L. J., & Tahiroglu, D. (2010). Clarifying the relation between executive function and children's theories of mind. In B.W. Sokol, U. Müller, J. I. M. Carpendale, A. R. Young, & G. Iarocci (Eds.), *Self and social regulation: Social interaction and the development of social understanding and executive functions* (pp. 218–233). New York, NY: Oxford University Press.
- Nabuzoka, D., Smith, P.K. (1993) Sociometric status and social behavior of children with and without learning difficulties. *Journal of Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*; 8:1435–1448.
- Nabuzoka, D., Smith, P.K. (1993). Sociometric status and social behavior of children with and without learning difficulties. *Journal of Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines* 8:1435–1448.
- Ogelman, G, Seçer, Z., Alabay, E. ve Uçar, F. (2012). Okul Öncesi 5-6 Yaş Grubu Çocukların Bilişsel Gelişimleri İle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15/1 (391-402).
- Ogelman,H.G., Oğuz,V., Körükçü, Ö., & Akyol,A.K. (2017) Examination of the effect of perspective-taking skills of six-year-old children on their social competences, *Early Child Development and Care*, 187:1, 59-67.
- Özbay, Y.(2009). *Eğitim Psikolojisi-Bilişsel Gelişim*. Ankara: Pegem Akademi. 2. Baskı.
- Özsevgeç, T. (2004). İlköğretim Öğrencilerinin Zihinsel Gelişim Düzeyleri Üzerinde Sosyal Faktörlerin Etkileri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Malatya: İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- Palut, B. (2005). Sosyal Gelişim ve Arkadaşlık İlişkileri. *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar*. Edt: Müzeyyen Sevinç. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Pelicano, E. (2010). The development of core cognitive skills in autism: A 3-year prospective study. *Child Development*, 81,1400–1416.

Turkish Studies

- Ramazan, O., Demir, S. (2011). Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 36-48 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişim Düzeyleri. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi Uluslararası E-Dergi, Cilt: 1- Sayı: 2*.
- Raviv, T., Kessenich, K.; Morrison, J.K. (2004) A mediational model of the association between socioeconomic status and three-year-old language abilities: the role of parenting factors. *Early Childhood Research Quarterly*, 4, 528–547
- Rothbart, M., Posner, M., & Kieras, J. (2006). Temperament, attention, and the development of self-regulation. In K. McCartney, & D. Phillips (Eds.), *Blackwell handbook of early childhood development*. Blackwell handbooks of developmental psychology (pp. 338–357). Malden, MA: Blackwell.
- Rudolph, K. D., Hammen, C., & Burge, D. (1995). Cognitive representations of self, family, and peers in school-age children: links with social competence and sociometric status. *Child Development*, 66, 1385–1402.
- Sabbagh, M. A., Bowman, L. C., Evraire, L. E., & Ito, J. M. B. (2008). Neurodevelopmental correlates of theory of mind in preschool children. *Child Development*, 80, 1147–1162.
- Sandler, A.D., Hooper S.R., Watson, T.E, Coleman, W.L, Footo, M., Levine, M.D. (1993). Talkative children: Verbal fluency as a marker for problematic peer relationships in clinic referred children with attention deficits. *Perceptual and Motor Skills*; 76: 943–951.
- Seven, S. (2008). Yedi-Sekiz Yaş Çocuklarının Sosyal Becerilerinin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 18 (2)*. 151-174.
- Shaffer-D., R., & Kipp, K., (2010). *Developmental Psychology: Childhood and Adolescence*. USA: Wadsworth Cengage Learning.
- Stanley, M. (2009). *Çocuk ve Beceri*. Edt. İlayda Özbaş. İstanbul: Ekinoks Yayıncılık.
- Taylor, A., R. (1990). Behavioral subtypes of low-achieving children: Differences in school social adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*; 11: 487–498
- Trentacosta, C. J., & Izard, C. E. (2007). Kindergarten children's emotion competence as a predictor of their academic competence in first grade. *Emotion*, 7(1), 77–88.
- Üstün, E., Akman, B., Etikan İ. (2004). Farklı sosyo-ekonomik düzeydeki çocukların bilişsel gelişimlerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26: 205-210.
- Verlinden, M., Veenstra, R., Ghassabian, A., Jansen, P. W., Hofman, A., Jaddoe, V. W. V., Tiemeier, H. (2014). Executive functioning and non-verbal intelligence as predictors of bullying in early elementary school. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 42, 953–966.
- Wechsler, D. (2002). *WPPSI-III Technical and Interpretive Manual*. United States of America, Psychcorp.
- Williams, P., Sheridan, S. & Sandberg, A. (2013). Preschool – an arena for children's learning of social and cognitive knowledge. *Early Years*, 2014 Vol. 34, No. 3, 226–240, Routledge Taylor and Francis Group.

-
- Yüksel, M.Y. (2013). An Investigation of Social Behaviors of Primary School Children in terms of Their Grade, Learning Disability and Intelligence Potential. *Educational Sciences: Theory & Practice* - 13(2), 781-793.
- Zelazo, P. D., & Müller, U. (2010). Executive function in typical and atypical development. In U. Goswami (Ed.), *Blackwell handbook of childhood cognitive development* (2nd ed., pp. 574–603). Malden, MA: Blackwell.